

Školní zralost, nezralost

Každým rokem si určité procento rodičů ptá, zda je jeho dítě připraveno pro vstup do školy.

Co všechno by mělo zvládnout?

Nástup do školy je důležitý předěl v životě dítěte, které vstupuje ze světa her do světa povinností. Tento okamžik má význam i pro jeho okolí - je to potvrzení normality dítěte - zda obstojí ve školním prostředí stejně dobře jako jeho vrstevníci.

Ne vždy je dítě zralé pro vstup do školy a podle údajů z posledních let není počet dětí s odloženou školní docházkou malý. Školní zralost je souborný název pro připravenost různých duševních funkcí a dovedností, umožňující dítěti s úspěchem si osvojovat školní vědomosti a dovednosti v 1. třídě - především čtení (nutné zralé zrakové rozlišování),

psaní (sluchové rozlišování, grafomotorika) a počítání.

Škola je začátek období plnění dlouhodobého vývojového úkolu. Dítě má právo být ve škole úspěšné. Připravenost pro školní práci se týká somatopsychického stavu jako výsledku předchozí etapy vývoje dítěte. Je vymezena přiměřenou výkonností, přízpůsobivostí a subjektivním pocitem radosti dítěte z toho, že jde do školy.

Použitým pojmem "školní zralost" se zdůrazňuje aspekt biologický, vnitřní, vycházející z dispoziční složky organismu či procesu zrání. Pojmem "školní připravenost" upozorňujeme na charakteristiky mající především vztah k vnějším, společenským činitelům, procesu učení. Při stanovování požadavků spojených s nástupem do školy mají některé z nich více charakter "zralosti" (např. koncentrace pozornosti), jiné "připravenosti" (např. rozvoj slovní zásoby), v řadě z nich však dochází k interakci obou faktorů (např. rozvoj poznávacích procesů).

Pojem školní zralosti bez rozlišení, který z činitelů se na dosažené vývojové úrovni podílí, zahrnuje celou řadu vzájemně se ovlivňujících oblastí.

1. Fyzická zralost

Zde má vliv jednak celková tělesná vyspělost dítěte, jeho zdravotní stav. Před dovršením předškolního věku dochází k rychlému růstu, ke změně proporcionality postavy. Děti menšího vzrůstu či se slabou konstitucí mohou ve škole trpět zvýšenou únavou, ale i pocity nedostačivosti vůči větším a silnějším spolužákům. Zvýšená nemocnost pro dítě znamená velký počet zameškaných hodin a tím i zvýšené nároky na dohánění učiva. Odklad školní docházky umožní rozvoj tělesné vyspělosti, dozrání imunitního systému a tím i snížení nemocnosti dítěte.

2. Psychická zralost

Tímto pojmem označujeme celou řadu aspektů. V první řadě je to dosažená úroveň v oblasti poznávacích procesů. Dochází k přechodu od globálního k diferencovanému vnímání v oblasti sluchové a zrakové, k rozvoji analyticko-syntetické činnosti. Nutná je určitá kapacita paměti, zejména schopnost záměrného zapamatování. V myšlení by se mělo dítě odpoutat od egocentrismu a prezentismu. Chápání světa by mělo být již více realistické, fantazijní pohled by měl být postupně snižován. Dochází k přechodu od názorného myšlení k myšlení logickému. Důležitá je i dosažená úroveň v rozvoji řeči (bohatá slovní zásoba, eliminace poruch výslovnosti, gramaticky správná řeč). Podkladem pro rozvoj dovednosti psaní je vyspělá grafomotorika. Nezbytný je správný a fixovaný úchop tužky, kresba by měla být bohatá na detaily, propracovaná, vyspělá. Dítě by mělo být schopno napodobit geometrické tvary, správně zobrazovat figurální kresbu. Velmi důležitou otázkou je úroveň pracovní zralosti. Zájem

o hru sice ještě přetrvává, ale současně by se mělo dítě zajímat o činnosti podobající se školním úkolům (např. úkoly v dětských časopisech). Mělo by umět záměrně se soustředit po určitou dobu, pracovat v řízené činnosti, mělo by být samostatné a aktivní, stačit v pracovním tempu ostatním dětem.

3. Sociální a emocionální zralost

Dítě nastupující do školy by se mělo umět odloučit na určitou dobu od rodiny. Mělo by být připraveno vzít na sebe roli školáka, diferencovaně reagovat na učitele a spolužáky. Musí být schopno podřídit se frontální formě práce ve skupině, plnit požadavky skupiny a kooperovat ve skupině. Emocně by mělo být dítě stálejší než v předchozí době, kdy bylo charakteristické časté kolísání či střídání nálad, mělo by být schopno potlačit svou afektivitu. Mělo by umět regulovat svá přání, potřeby i chování.

Na počátku tohoto období je tedy většina dětí připravena opustit na krátkou chvíli bezpečí rodiny a zahájit navazování vztahů mimo rodinu. Při završení předškolního období by školsky "zralé" dítě mělo být připraveno vzít na sebe roli školáka a vstoupit do světa povinností.

ZNAKY ŠKOLNÍ ZRALOSTI:

Věk:

K 31. 8. má mít dítě 6 let. Dítě průměrně vyžívá až v 6.5 letech! Chlapci se vyvíjejí poněkud později - hlavně motorika ruky (projeví se v psaní) a soustředění. Ve většině případů platí, že pro dívky narozené od 7.- 8. měsíce a chlapce od 3. měsíce je lépe volit odklad školní docházky.

Zralost smyslového vnímání:

Zrakové rozlišování:

- zrakem rozlišit tvary od sebe
- znát trochu abecedu
- alespoň některá písmenka a číslice
- o děti by už v září, říjnu neměly kvůli nácviku psaní a čtení zaměřovat písmena tvarově podobná (m-n), symetrická podle vvislé (b-d) nebo vodorovné osy (p-b, j-l).

Sluchové rozlišování:

- poznat první písmeno ve slově
- syntéza a analýza slov (rozklad na hlásky: p-e-s = pes, a naopak složení slova z hlásek)

Zralost grafomotoriky a vizuomotorické koordinace:

- správné držení tužky, pozor hlavně u leváků
- podepsat se alespoň křestním jménem a tiskacím písmem
- zabránit křečovitému (silný tlak) nebo nesprávnému držení tužky (hl. chlapci, kde pomaleji dozrává motorika)
- procvičování nejlépe kreslením všemi možnými materiály (voskovky, tužky, křídly aj.), event. cvičení podle různých sešitů ("Těšíme se do školy" aj.)

Řeč:

Ideálně dítě dokáže vyslovit všechny hlásky do nástupu do ZŠ, protože chodit v 1. třídě na logopedii a ještě zvládat školu je hodně nároků naráz. Toleruje se nesprávná výslovnost R,Ř, ale pokud dítě patlá více, uvažovat o OŠD.

Řečová vada bývá často doprovázena potížemi v čtení a psaní, což se může jevit jako dyslexie - primárně ale třeba upravit logopedicky vadu řeči.

Rozumové schopnosti:

- orientace v čase (včera-dnes-zítřa, ráno-poledne-večer, řadit události chronologicky podle děje, vánoce v prosinci apod.), nemusí znát hodiny, měsíce a dny, ale roční období ano
- třídění věcí podle velikosti, délky, množství, druhu (větší -menší, stůl-židle-postel x jablko)
- materiál, z čeho jsou věci vyrobeny (auto, dům, kniha, chléb, šaty)
- pravolevá orientace
- logické úvahy o pojmech (co mají podobného stůl a židle, košile a svetr aj.)
- znát barvy, i doplňkové (oranž, hněd, růžová, fialová)
- početní představy - vědomosti (kolik nohou má pes, kolik dnů v týdnu)
- počítat do 10 a zpět
- sčítat a odčítat do 5 (tj. přidávat a ubírat z množství věcí), učit se to přes konkrétní příklady, může počítat v duchu i na prstech
- znát vztah symbol - jméno - počet aspoň u některých číslic
- znát číslice do 10 (není zcela nutné).

Jsou-li rozumové schopnosti výrazně nižší, spíše uvažovat o speciálním školství než odkladu.

Paměť:

- zapamatovat si větu 7-8 slov a doslova ji zopakovat
- umět básničku, písničku

Chování:

- **soustředěnost:** schopnost soustředit se, zaměřit pozornost. I chytré dítě může být nesoustředěné a mít pak ve škole potíže. Vydrží dítě u Večerníčku nebo když mu je čtena pohádka bez odbíhání, lezení po židli, dokončí úkol, který si i samy daly - obrázek, stavebnici, hrad z písku?
- **citová zralost:** emoční stabilita - např. že dítě nebude reagovat na nezdár či nespravedlnost impulsivním výbuchem nebo pláčem. Závislost na matce přiměřená, dokáže se odloučit bez potíží. Nestýská se, nemyslí na domov ve škole, těší se do školy. Děti zvyklé na MŠ to většinou umí.
- **sociální zralost:** schopnost velkou část dne trávit ve skupině vrstevníků mimo domov, přijmout místo rodičů jako autoritu učitele, osvojení hygienických návyků. Např. vykat dospělým, pozdravit, poprosit, poděkovat, obléknout se, postarat o věci, obout boty a zavázat tkaničky na kličku, jít samo na WC, zvládnout školní jídelnu. I chytré děti mívají stres ze školy ne kvůli vyučování, ale kvůli strachu z těchto sociálních situací.
- **pracovní zralost:** dokázat vydržet u úkolu a dokončit ho, i když ho nebaví. Souvisí s motivací. Měl by si večer připravit věci, sbalit tašku, ráno jít do školy, sedět celé vyučování, psát úkoly, mít pořádek v tašce a věcech, nezapomínat věci. Rodiče mají ještě v 1. třídě kontrolovat tašku.

Motivace:

Jestliže se dítě o nic nezajímá, je spíše nezralé, ale také starší sourozenci nebo dospělí mohli dítěti školu odradit nějakou devalvující poznámkou. Některé děti jsou přirozeně temperamentnější než jiné, ale škola už to netoleruje, nutná určitá sebekontrola dítěte.

Lateralita:

Jedna ruka bývá šikovnější, tu nazýváme dominantní. Podobně i pravá nebo levá noha a oko jsou dominantní. Je-li souhlasná dominance ruky a oka, pak jde o vyhraněnou dominanci, což je výhodnější. Jde-li o tzv. zkříženou lateralitu (dominantní pravá ruka - levé oko nebo naopak) nebo nevyhraněnou lateralitu (dítě používá obě ruce stejně), komplikuje to někdy trochu vývoj. Zrcadlové psaní zmizí většinou samo, není-li zkřížená lateralita. Leváky není nutné nic speciálního učit, jen dbát na dobré držení tužky a sklon sešitu. Těžko se později přeučuje.

NEZRALOST:

Projevy nezralosti tedy jsou:

- oslabení některé psychické funkce při maximálně nižším podprůměru intelektu (jinak lépe zvláštní škola místo OŠD)
- neklidné / utlumené děti
- impulsivní / zdlouhavé projevy
- nesoustředěné dítě, odbíhající ke hře
- neobratné
- nesamostatné
- přecitlivělé, bázlivé, plačtivé / nepodřídivé, vzdorné
- špatný kontakt s učitelem a dětmi, agresivita
- stažené, negativismus, event. Mutismus

Příčiny projevů:

- nedostatek v somatickém vývoji a zdravotním stavu
- opožděný mentální vývoj, snížený intelekt
- nerovnoměrný vývoj a oslabení dílčích schopností (sluchového a zrakového rozlišování pro čtení a psaní, vliv mozkových dysfunkcí)
- neurotičnost
- zanedbanost výchovného prostředí

NÁCVIK:

S předškoláky je možné cvičit některé psychické funkce a dovednosti:

Zrakové vnímání:

zraková diferenciac:

- rozlišování předmětů
- vyhledávání dvou stejných předmětů (např. kostky mezi kuličkami)
- odlišování věcí rozdílných (najít, co do skupiny nepatří podle barev, velikostí atd.)
- vyhledání rozdílů ve zdánlivě stejných obrázcích
- vyhledání stejných obrazců z několika si podobných
- odlišení rozdílného obrazce z řady stejných
- vyhledání "ukrytých" věcí na obrázku

prostorová orientace:

- vyhledání věcí na obrázku s pojmy dole/nahoře, vzadu/vpředu/uprostřed
- vyhledání a určení místa věcí v místnosti s určováním změny jejich postavení v prostoru
- obrázková bludiště

pravolevá orientace:

- určování věcí s pojmy vpravo/vlevo na obrázku, hračky i v reálu
- určení změny postavení
- určení polohy na sobě a druhém člověku
- popis cesty do obchodu, parku apod. s pojmy vpravo/vlevo

zraková analýza a syntéza:

- skládání a rozkládání obrázků (fotek) z rozstříhaných částí
- skládání a rozkládání částí stavebnic (rozkládací kostky)
- puzzle
- mozaiky

Sluchové vnímání:

sluchová diferenciaci:

- rozlišení zvuků
- typu Kimova hra (zavázané oči, poznat zvuk sirek, peněz, klíčů aj.)
- poznat hudební nástroje
- poznat přírodní zvuky
- napodobení rytmu vytleskáním (říkadla, básničky)

sluchová orientace:

- hledání schovaného budíku dle zvuku
- hádání, co zvuk vydává
- hry na slepou bábu aj.

sluchová analýza:

- kterou hláskou začíná a končí slovo (co slyšíš na konci)
- slovní fotbal na hlásky
- vymyšlení slov na nějakou hlásku nebo příběhů
- vyhledání předmětů na určitou hlásku či slabiku v místnosti
- vymyšlení slov na nějakou slabiku (PO-stel, -lštář, -vlečení)

Náprava vadného držení tužky:

Nápravy nejlépe kreslením. Zásady:

- nácviky v duševní pohodě, ne jako úkol, kde musí dítě obstát
- střídat různé psací materiály
- velký papír a uvolňovat ruku od ramene přes předloktí až po zápěstí
- formou veselé hry: kreslit pohádky, příběhy apod.
- před psaním rozcvičit ruce (kroužit zápěstím volným, pěstičkami, protřepat ruce, prstíky jeden po druhém do špetky palec k ukazováku, palec k prostředníku, palec k prsteníku atd. a zpět)
- pozor na to, aby obrázek měl správné proporce, velikost a detaily (postava, oči, uši, 5 prstů) - nácvik všímavosti k detailům pro psaní
- vybarvování ploch, má být bez přetahování, nedotažení i odbytí jen vyčmáráním.

Počtení představy:

Naučit formou her čísla tramvají, čísla ulic, domino, člověče nezlob se atd. Nenutit. Děti se samy chtějí učit - zvědavost je znakem školní zralosti!

Paměť:

Učit se básničky, písničky, hrát pexeso - např. písmenkové.

Pomozte dětem správně držet tužku

Důležité je poskytnout dítěti dostatek příležitostí ke kreslení a to už od ranného věku. Okolo dvou let začíná období dětské čáranice. Dítě by mělo mít vymezeno místo s dostupnými pastelkami a dostatečným množstvím papíru. Dítě v kreslení povzbuzujeme, vyhýbáme se zápornému hodnocení, spíše vyzvedneme i sebemenší zdařilou kresbu. Pokud dítě po čtvrtém roce psací náčiní nevyhledává, je vhodné mu ve zvýšené míře nabízet činnosti rozvíjející jemnou motoriku, motivovat ho ke kresbě.

Rozvíjení jemné koordinace ruky a tím posléze i kresby pomáhají činnosti zaměřené na zvýšení obratnosti jemné motoriky:

- **skládání kostek - věže, hrady**
- **práce se stavebnicemi**
- **puzzle**
- **navlékání korálků**
- **šroubování**
- **stříhání a vytrhávání papíru**
- **sebeobsluha - zapínání knoflíků a zipů, navlékání ponožek**
- **pomoc při každodenních činnostech v domácnosti**

Velice důležité je vést děti ke správným pracovním návykům při kreslení. Výkony ovlivní poloha těla. Zpočátku je vhodné kreslit na tabuli nebo na papír připevněný na zeď. Děti mohou také kreslit v kleče na zemi. Při poloze v sedě by dítě mělo mít vytvořeny dobré podmínky podle své postavy. Nohy by mělo mít opřené o zem. Kolena by měla se židlí svírat pravý úhel, rovněž jako lokty s deskou stolu. Důležité je **držení psacího náčiní**. Na správný úchop je vhodné dbát od počátku, kdy dítě začíná kreslit. Případná fixace chybných úchopů se později špatně odvyká a mnohdy výrazně negativně ovlivňuje výkony dítěte snížením grafomotorické obratnosti. Správné držení psacího náčiní je stejné u praváků i u leváků. Tužka leží na posledním článku prostředníku, seshora ji přidržuje bříško palce a ukazováku.

Pro správné držení je vhodné používat trojúhelný program (tužky i pastelky ve tvaru trojúhelníku). Nesmíme zapomínat na postavení ruky při psaní. Směr horního konce tužky směřuje vždy do oblasti mezi ramenem a loktem. Pohyb po papíře musí vycházet z ramene, ruka se neohýbá v zápěstí. Pozor na křečovitě sevření tužky, od něhož se odvíjí nadměrný tlak na podložku. Kresba je pak vytlačena, kostrbatá.

Odklad školní docházky

Co si máme pod pojmem "školní zralost" představit?

- Patří sem především grafomotorické schopnosti dítěte. Předškolák by měl mít uvolněné zápěstí, což mu umožní správné psaní, a měl by také správně držet tužku.
- Dítě by také mělo zvládnout udělat rovnou čáru.
- Budoucí prvňák by měl rozumět pojům, které se mu budou hodit v matematice. Měl by vědět, co je první, poslední, uprostřed, větší a menší, a také poznat základní geometrické tvary.
- Dítě zralé pro školu umí poznat barvy, ví, co je nahoře, dole, před a za. Nemusí přitom ovládat pravolevou orientaci, na to má ještě čas. - Dítě by také mělo umět poznat, zda se ve slově vyskytuje určitá hláska (je ve slově "had" písmeno "a"?) a vytleskat rytmus, který slyšelo.
- Mělo by se orientovat ve svém okolí a bez větších problémů komunikovat s lidmi kolem sebe.
- A především by se mělo do školy těšit. Pokud se dítě do školy netěší, a důvodem není například to, že jej naočkoval starší sourozenec, je to důvod k alespoň zamyšlení.

Když dítě v předškolním věku nechce samo kreslit, je to již varovný signál, že něco není úplně v pořádku. Dodejme, že dítě nemusí zvládat všechno na 100%, je normální, pokud se vyzná v barvách a pojmenuje tvary, ale pletou se mu pojmy nahoře a dole. V žádném případě nemusí umět číst, psát a počítat.

Je chytrý, ale neposedí...

V případě šikovných, ale hodně neposedných dětí je na místě návštěva psychologa. Psycholog dokáže lépe odhadnout, do jaké míry dítě vydrží během vyučování sedět,.. Někdy je lepší se školou ještě počkat. Dítě, které neposedí, se bude s velkou pravděpodobností setkávat s kritikou, třeba za vyrušování při výuce. První třída není jenom čtení, dítě se musí dokázat soustředit na určené činnosti.

Sociálně nezralé dítě se neorientuje v základních mezilidských vztazích, kterých se ve škole bude zúčastňovat.

Tyto děti bývají velice nejisté a v některých případech doplácují právě na to, že nerozumějí tomu, co se kolem nich děje. Nedokáží správně reagovat na situace, které zralé děti řeší naprosto automaticky.

Kde se poradit?

- u praktického lékaře pro děti a dorost - v 5-ti letech všechny děti čeká preventivní zdravotní prohlídka, jejíž součástí je i vyšetření sluchu a posouzení kresby dítěte. Pokud nedokáže zopakovat slova a nemá přitom sluchovou vadu, nenakreslí postavu nebo domeček a neumí popsat obrázek, může to být podnět k zamyšlení.

- poradenský hlas patří i logopedovi. Pokud před nástupem do školy zjistíme, že má dítě velmi slabou slovní zásobu, používá gramaticky nesprávná slova, je potřeba s tím něco dělat.

- nesmíme zapomenout i na zkušené paní učitelky mateřských škol. I ony dokáží odhadnout, zda dítě na školu "má", nebo ne.

Dítě, které jde do první třídy s nějakým problémem, neumí se soustředit a není připraveno na školní práci, pak musí řešit daleko více věcí, potýká se s učením a také samo se sebou.

Aby nejen slavný den zápisu, ale i celá školní docházka byly bez zbytečných problémů, měli bychom o svých dětech přemýšlet a nabídnout jim pomocnou ruku vždy, kdy je potřeba.

Ne vždy je dítě zralé pro vstup do školy

Nástup do školy je důležitý předěl v životě dítěte, které vstupuje ze světa her do světa povinností. Tento okamžik má význam i pro jeho okolí - je to potvrzení normality dítěte - zda ob stojí ve školním prostředí stejně dobře jako jeho vrstevníci. Ne vždy je dítě zralé pro vstup do školy. Každým rokem si určité procento rodičů, ale i učitelek MŠ klade otázku, zda je konkrétní dítě pro vstup do školy připraveno. Podle údajů z posledních let není počet dětí s odloženou školní docházkou malý. Např. v průzkumu Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR ve školním roce 1995/96 byl ve sledovaných okresech zjištěn odklad školní docházky u 13,5 % populace, ve školním roce 1996/97 pak u 14 % populace, ovšem s velkými rozdíly v četnostech OŠD mezi jednotlivými okresy (od 1,2 % až do 20,4 %).

Předčasný nástup do školy

Nastoupí-li do školy nezralé dítě, je vystaveno dlouhodobé stresové situaci. Svou intelektovou kapacitu nemůže dítě adekvátně využít pro malou schopnost koncentrace. Požadavky, na které nestačí, vedou k přetěžování, zvýšené únavě, vyčerpání, zvýšení nemocnosti dítěte. Je ohrožena jeho školní úspěšnost, může dojít k rozvoji tzv. syndromu neúspěšného dítěte. Výjimkou není ani vznik řady psychosociálních problémů (rozvoj neurotických projevů - např. školní fobie, poruchy příjmu potravy, dále poruch chování - negativismus, zvýšená agresivita aj.). Škola však není jen místem výkonu a učení, ale též místem socializace. Předčasný nástup do školy ovlivní formování negativního sebepojetí, dítě vidí sebe samo jako neúspěšné, méněcenné. Může nastat problém se začleněním dítěte do formující se třídní skupiny, školsky neúspěšné dítě často stojí na okraji kolektivu. Není výjimkou, když při řešení výukových, ale i výchovných problémů dětí 1. stupně ZŠ v pedagogicko-psychologické poradně zjišťujeme, že jednou z příčin těchto potíží byl předčasný nástup do školy.

K čemu je dobrý odklad

Z výše uvedeného vyplývá, že je nesmírně důležité posoudit, zda je dítě po všech stránkách na vstup do školy připraveno. Pokud ne, bývá jednou z variant pomoci dítěti realizace odkladu školní docházky. Neměla by to být jen administrativní záležitost. Doba, která je dítěti poskytnuta, by měla sloužit k jeho další stimulaci ve vývoji (např. v pedagogicko-psychologické poradně, speciálně pedagogickém centru, zdravotnickém zařízení, mateřské škole nebo v rodině). Zejména u dětí s pomalejším či s

disproporčním typem vývoje může OŠD přispět významnou měrou k podpoření či harmonizaci vývoje a tím i k budoucí minimalizaci problémů při zaškolování. V současné době je velmi aktuální otázkou prevence specifických poruch učení. Množina školsky nezralých dětí a dětí s vývojovými deficity v předškolním věku, ze kterých se budou po nástupu do školy formovat specifické poruchy učení - dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie se určitou částí překrývají.

Kdo pozná nezralé dítě

Vytipování školsky nezralých dětí má v naší zemi dlouhou tradici. V minulosti používaný screeningový záchyt školsky nezralých dětí přímo v mateřských školách, které prováděli pracovníci pedagogicko-psychologických poraden v populaci všech předškoláků, se používá jen v některých místech.

- **Rodiče:** Posun nacházíme i v informovanosti rodičů o odkladech školní docházky. Zatímco dříve se někteří rodiče bránili odkladu s argumenty "co by tomu řekli prarodiče", "ztratí jeden rok", dnes se stále více setkáváme s požadavkem odkladu, který není nezbytný, s argumenty "ať si prodlouží mládí", "škola je tak náročná, není kam spěchat".
- **Lékař:** Na nezralé dítě upozorňuje v první řadě lékař, který se podílí i na diagnostice školní nezralosti, zejména v oblasti fyzické (dětí fyzicky oslabené, dlouhodobě nemocné, smyslově a zdravotně handicapované).
- **Mateřská škola:** Dále je to učitelka mateřské školy, kdo může prostřednictvím déletrvající zkušenosti s dítětem a srovnání s ostatními dát rodičům signál, že není vše v pořádku. Je v kompetenci rodiče rozhodnout se, které odborné pracoviště navštíví pro posouzení školní zralosti dítěte.
- **Základní škola:** V poslední době se zvyšuje úloha zápisu do 1. tříd při vytipování školsky nezralých dětí, zejména u dětí nenavštěvujících mateřskou školu. Je ale známo, že zápis, tak jak je někdy prováděn, představuje jen měkkou normu. Proto se nyní řada škol snaží najít prostředky, které by mohly pomoci odhalit problémové dítě ve vztahu k nástupu do školy (např. se zápis uskutečňuje formou pohádky, kdy dítě v průběhu řízené činnosti plní úkoly, které jsou zaměřeny na dílčí aspekty vývojové úrovně ve sledovaných oblastech školní zralosti). O odkladu školní docházky o 1 rok rozhoduje na základě písemné žádosti rodičů ředitel školy.
- **Odborná pracoviště:** Podkladem pro toto rozhodnutí je doporučení odborného pracoviště. Bývá to nejenom pedagogicko-psychologická poradna, kdo provádí diagnostiku školní zralosti, ale též speciálně pedagogické centrum a pediatr (ten se podle posledních údajů z MŠMT podílí na doporučení OŠD téměř v polovině případů).